

veel te rijk aan ideeën om in een kroniek als deze met enkele woorden te kunnen worden afgedaan. De schrijver onderzoekt of ons recht behoefte heeft aan de figuur van de natuurlijke verbintenis. Uiteindelijk komt hij tot een bevestigende beantwoording van deze vraag. Inmiddels heeft hij dan een groot aantal leerstukken de revue laten passeren, niet alleen van civielrechtelijke maar ook van fiscaalrechtelijke aard. (B. Wessels, *Natuurlijke verbintenissen*, diss. Vrije Universiteit, Zwolle 1988).

Ook over natuurlijke verbintenis handelt de bijdrage van W. L. Valk en G. van der Veen, Causa, schenking en natuurlijke verbintenis, in BW-krant jaarboek 1987.

Anticipatory breach

Art. 6.1.8.5 geeft de schuldeiser de bevoegdheid om buiten rechte een overeenkomst te ontbinden nog voordat sprake is van wanprestatie. De bepaling geeft wel limitatief aan in welke gevallen dit mogelijk is. M. H. Wissink juicht de terughoudendheid van de NIEUW BW-wetgever op dit punt toe in zijn bijdrage aan het BW-krant jaarboek 1988.

Schadevergoeding

In een baanbrekend artikel in het tijdschrift Verkeersrecht heeft Brunner in 1981 een nadere invulling gegeven aan art. 6.1.9.4, de nieuwe causaliteitsbepaling. P. Neleman volgt in zijn bijdrage over dit artikel aan het BW-krant jaarboek 1987 grotendeels de lijn van Brunner, maar op enkele punten verkondigt hij een andere mening. Afwijzend staat Neleman tegenover de voorstelling van enkele schrijvers als zou de Hoge Raad sinds 1970 wel lippendienst aan de toerekening naar redelijkheid bewijzen, maar in feite de aloude adequatieleer toepassen.

Limitering van aansprakelijkheid is vorige zomer tijdens de jaarvergadering van de Nederlandse Juristen Vereniging uitvoerig aan de orde geweest. In zijn bijdrage aan BW-krant jaarboek 1988 plaatst F. J. de Vries deze discussie in het licht van art. 6.1.9.12b.

Geldvorderingen

Art. 6.1.10.18 NIEUW BW: een bepaling om rekening mee te houden, aldus luidt de titel van de korte beschouwing over de rekening-courant die het onderwerp is van de bijdrage van W. A. K. Rank aan het BW-krant jaarboek 1988.

Boek 6 titel 4

Onverschuldigde betaling

De regeling van de onverschuldigde

betaling zal onder vigeur van het NIEUW BW niet wezenlijk veranderen ten opzichte van het thans geldende systeem. Dat geldt echter niet voor het geval van de nietige overeenkomst. In hun bijdrage aan BW-krant jaarboek 1988 bespreken M. H. de Lange en A. J. Tekstra de hierop betrekking hebbende art. 6.4.2.8 en 6.4.2.9.

Boek 6 titel 5

Standaardregeling

Het NIEUW BW introduceert de figuur van de standaardregeling, een vorm van gedelegeerde wetgeving voor specifieke branches. In haar bijdrage aan het BW-krant jaarboek 1988 leidt B. J. Engelen deze figuur in. Onjuist is de door haar gesignaleerde ratio van de standaardregeling: deze is niet 'ontworpen als wapen in de strijd tegen eenzijdige en moeilijk kenbare algemene voorwaarden', maar dat de branchegenoten die zelf een regeling ontwerpen daarbij de steun van de overheid behoeven.

Derdenwerking

De trits arresten gegaste uien, Securicor, Citronas heeft reeds menig auteur geïnspireerd tot het zoeken naar een grondslag voor de werking van contractbedingen tegenover derden. Vertegenwoordigingsconstructie, de leer van de contractueel betrokken derde, een analogie met art. 2014 BW, het zijn alle theorieën die met verve zijn verdedigd, zonder dat zij geheel hebben kunnen overtuigen. Een geheel andere grondslag kan worden gezocht in de aansprakelijkheid voor hulppersonen en de medeschuld. Dat is de weg die J. Visser kiest in zijn publikatie *'De werking van contractuele bepalingen ten nadele van derden'*, een Leidse scriptie die is uitverkoren voor de Post Scriptum Reeks (Deventer 1987).

De auteur komt tot zijn keuze op grond van een uitvoerige rechtsvergelijkende analyse. Daarbij worden Belgisch, Duits, Engels, Frans, Oostenrijks en Zwitsers recht in de beschouwing betrokken. Zeker gezien de schaarste aan rechtsvergelijkend materiaal in de Nederlandse literatuur over derdenwerking, moet de prestatie van Visser zeer worden geprezen. Hetzelfde probleemveld komt aan de orde in de bijdragen aan het BW-krant jaarboek van R. Zwitser (editie 1987) en E. B. Berenschot (editie 1988).

Bestendig gebruikelijk beding

Met de wettelijke uitlegregels — zie hierboven in de kroniek over Boek 3 titel 2 — zal ook art. 1383 BW inzake bestendig gebruikelijke bedingen ver-

dwijnen. Dat wordt betreurd door B. E. Reinhartz in BW-krant jaarboek 1988. De auteur stelt dat de gevallen die thans nog door art. 1383 BW worden bestreken in de toekomst alle via de uitleg van de overeenkomst moeten worden opgelost. Ik teken daarbij aan dat dit alleen juist is, indien men het begrip uitleg hier in ruime zin hanteert. Vast staat immers dat ook de gewoonte van art. 6.5.3.1 de gebruikelijke branchebedingen kan omvatten.

Kwalitatieve verplichtingen

In BW-krant jaarboek 1988 bespreekt J. F. M. Jansen het lastige vraagstuk van de kwalitatieve verplichtingen. Schrijver komt tot de conclusie dat een zakenrechtelijk alternatief te verkiezen ware boven de huidige obligatoire variant van art. 6.5.3.4. En passant bepleit hij schrapping van art. 6.1.6A.6.

E. H. Hondius

BOEK 8

Land in zicht ...

Vooraf

Meende schrijver dezes bij de gelegenheid van de vaststelling van Boek 8 door de Tweede Kamer te kunnen stellen dat de ontwerper van Boek 8 recht op zijn doel afstevende¹, thans kan worden geconstateerd dat de bestemmingshaven destijds toch nog redelijk veraf gelegen bleek. Hoewel Boek 8 vlot van stapel liep — het wetsontwerp 14 049, bevattende onder meer het gehele zee- en binnenvaartrecht, werd in september 1976 ingediend en in december van dat zelfde jaar door de Tweede Kamer aanvaard! — en, anders dan ten aanzien van de Boeken 3, 5 en 6 NIEUW BW, ook niet gezegd kan worden dat Boek 8 kwaad weer te verduren gehad heeft of anderszins averij heeft opgelopen, is de vaart nadien toch zeer vertraagd ten gevolge van een soms haperende wetgevingsmachinerie. Teneinde enig inzicht in de huidige en toekomstige stand van zaken te verschaffen, wil deze bijdrage als een scheepsjournaal kort verslag doen van de wederwaardigheden tijdens de reis van de afgelopen tien jaren.² Daarbij zal slechts terloops worden ingegaan op de inhoud en systematiek van Boek 8.³

¹ WPNR 5402 (1977).

² Van Boek 8 is (nog) geen parlementaire geschiedenis verschenen. Voor enige historische notities, zie J. H. Beekhuis, *Herinneringen aan mijn werk voor het nieuwe BW*, in: Goed en Trouw (Van der Grinten-bundel) Zwolle 1984, blz. 325 e.v.

³ Zie daarvoor schrijver dezes *Hoofdlijnen Boek 8 Nieuw BW*, Zwolle 1987.